

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

Teacher Participation in Academic Administration in Schools under the Secondary Educational Service Area Office of Chonburi Rayong, Rayong 2 School Consortium

ธีรพล ศรีสมบุรณ์¹, สมนึก การิเวท²

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

²อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 ในปีการศึกษา 2568 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 209 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.978 และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มุ่งเน้นการขับเคลื่อนผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับวัฒนธรรมองค์กร โดยเน้นการสร้างความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ การใช้ฐานข้อมูลกลาง (Big Data) เพื่อลดภาระงาน การส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัย การปรับรูปแบบการนิเทศเป็นกัลยาณมิตร และการกำหนดแผนงานพัฒนาทักษะการผลิตสื่อดิจิทัล”

คำหลัก: การมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ, ครู

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the level of teacher participation in academic administration in schools; 2) compare teacher participation in academic administration as classified by educational qualification, work experience, and school size; and 3) study guidelines for developing teacher participation in academic administration within the Rayong 2 Inter-school Cluster, under the jurisdiction of the Chonburi Rayong Secondary Educational Service Area Office. The sample, obtained through stratified random sampling, consisted of 209 teachers working during the 2025 academic year. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with a total reliability of 0.978. Statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and One-Way Analysis of Variance (One-Way ANOVA).

The findings revealed that: 1) The overall level of teacher participation in academic administration was at the highest level ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64). When considering individual aspects, participation was at the highest level in nearly all areas, with "learning process development" receiving the highest mean score, followed by "development and promotion of learning resources." The aspect of "development of internal quality assurance systems and educational standards" had the lowest mean score. 2) The comparison of teacher participation showed no significant overall differences when classified by educational qualification and work experience. However, a statistically significant difference was found at the .05 level when classified by school size. 3) Guidelines for developing teacher participation in academic administration focus on an approach driven by digital technology integrated with organizational culture. This emphasizes fostering ownership of learning, utilizing a central database (Big Data) to reduce workload, promoting a research culture, adapting supervision to a collegial model, and establishing a development plan for digital media production skills.

Keywords: Participation, Academic Administration, Teachers

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของไทยมุ่งยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ ในฐานะกลไกหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งครอบคลุมการวางแผน หลักสูตร การจัดการเรียน การสอน และการพัฒนาครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็น แนวคิดที่เปิดโอกาสให้บุคลากร โดยเฉพาะครู เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ และรับผิดชอบ ต่อผลการดำเนินงานของสถานศึกษา บนพื้นฐานของการกระจายอำนาจและการสร้างความเป็นเจ้าของร่วม ในบริบทของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมบทบาทของครูในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการ เรียนรู้ และการวัดประเมินผลอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมดังกล่าวช่วยให้การดำเนินงานทางวิชาการ สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้เรียน ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกลไกสำคัญในการ ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (วรรณภา วัฒนพานิช, 2566) กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลักดันแนวทางโรงเรียนคุณภาพ โดยเปิดโอกาสให้ครูมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนด้านวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยพบ ข้อจำกัดด้านบทบาท ภาระงาน และโครงสร้างองค์กร ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของครู (ชมพูนุท รุ่งเรือง, 2567)

การศึกษาบริบทเชิงพื้นที่และข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 2 พบว่า มีความแตกต่างด้านขนาดสถานศึกษา ทรัพยากร บุคลากร และลักษณะชุมชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌิมศึกษาชลบุรี ระยอง, 2565) ซึ่งอาจส่งผลให้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของแต่ละแห่งมีความ หลากหลายแตกต่างกันตามบริบทดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในพื้นที่จึงมีความ สำคัญ เพื่อสะท้อนสถานการณ์จริง ระบุปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน และ พัฒนาแนวทางการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการ วางแผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูให้เกิดประสิทธิภาพ

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อจะได้นำข้อมูลและแนวทางมาใช้ในการวางแผนส่งเสริมให้ครู สามารถมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน พร้อมขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยา เขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาชลบุรี ระยอง

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

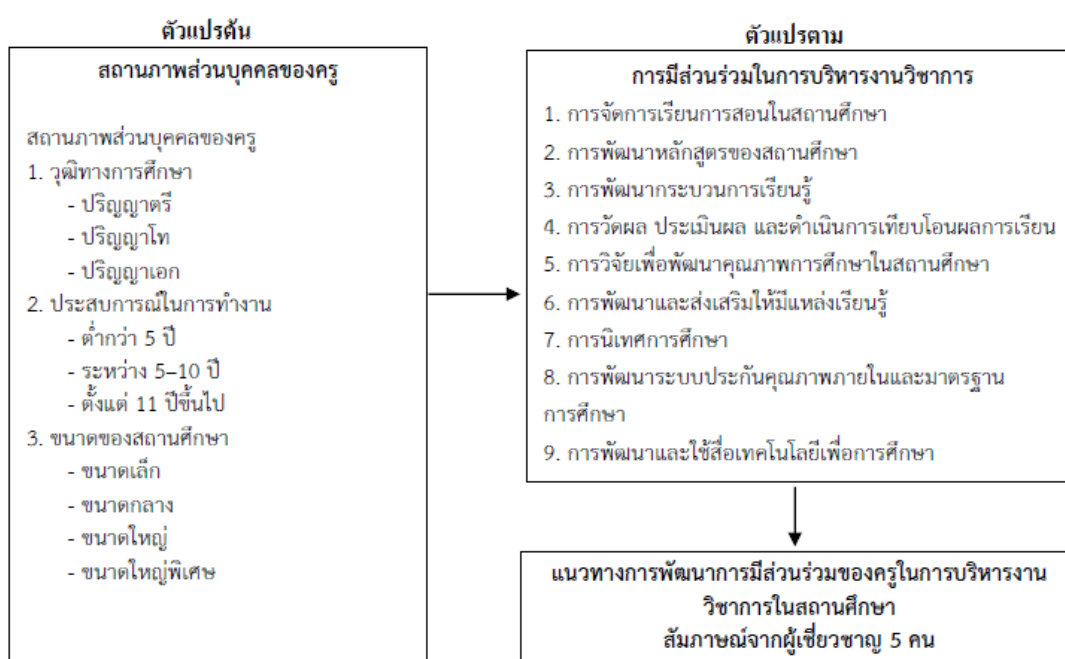
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับและความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูอย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

2. สถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สามารถนำผลการวิจัยและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านวิชาการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์องค์ประกอบจากนักวิชาการ และผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยทำการศึกษาเอกสารจาก อัจฉรา นิยามภา (2561), วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ (2562), ช่อผกา ศรีจันทร์อินทร (2561), พิชชาพร ชัยบุญมา (2562), วลยา ไตรญาณ (2564), เหมภัส เหลาแหลม (2564) ได้องค์ประกอบหลัก 9 ด้าน ดังภาพประกอบ 1

สมมติฐานของการวิจัย

ครูที่มีระดับวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน จึงมีความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 มีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีวิธีดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารและครูในเขต จังหวัดระยอง มีประชากรจำนวน 453 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 ในปีการศึกษา 2568 ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 209 คน

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากบทความ ตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัด
2. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. กำหนดประเด็นที่ต้องการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดแล้วนำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือวัดที่ตรวจแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

2. นำผลการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน คำนวณหาค่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence IOC) แล้วเลือกดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1 ไว้ใช้และปรับปรุงข้อคำถาม ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ

4. นำเครื่องมือวัดที่ได้ทำการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์การหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-Way ANOVA)

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึกช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสำรวจความคิดเห็น ประสบการณ์ และมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ได้อย่างละเอียดและรอบด้าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรงในการบริหารงานวิชาการ ในพื้นที่สหวิทยาเขตระยอง 2 และกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความโดดเด่นด้านการบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หรือครูผู้สอนที่มีผลงานทางวิชาการดีเด่นหรือมีความเชี่ยวชาญพิเศษด้านหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Guide) หรือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย โดยอ้างอิงจากกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการ 9 ด้าน และวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวคำถามสัมภาษณ์จะครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เช่น ตำแหน่งหน้าที่ คุณวุฒิ ประสบการณ์ทำงาน สถานที่ทำงาน เป็นต้น ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ มีดังนี้ 1. ด้านการจัด

การเรียนการสอน 2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร 3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4. ด้านการวัดและประเมินผล 5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6. ด้านแหล่งเรียนรู้ 7. ด้านการนิเทศการศึกษา 8. ด้านการประกันคุณภาพภายใน และ 9. ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic Analysis) โดยจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นสำคัญที่ปรากฏ และสรุปเป็นแนวทางการพัฒนา

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมและในแต่ละด้าน

การมีส่วนร่วมของครู	n = 209			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.54	0.63	มากที่สุด	4
2.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.50	0.60	มาก	8
3.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.59	0.60	มากที่สุด	1
4.การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.55	0.629	มากที่สุด	2
5.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.51	0.6	มากที่สุด	7
6.การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.55	0.61	มากที่สุด	3
7.การนิเทศการศึกษา	4.53	0.67	มากที่สุด	5
8.การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.49	0.68	มาก	9
9.การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.53	0.67	มากที่สุด	6
รวม	4.53	0.64	มากที่สุด	

จากตาราง 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.60) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.629) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.61) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.63) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.67) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.67) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.67$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.60$) และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.49, S.D. = 0.68$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา วิเคราะห์การหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance F-test) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามวุฒิ

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1.การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.315	2	.158	.589	.556
	ภายในกลุ่ม	55.086	206	.267		
	รวม	55.401	208			
2.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.065	2	1.033	4.821**	.009
	ภายในกลุ่ม	44.123	206	.214		
	รวม	46.188	208			
3.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.384	2	1.192	4.752*	.010
	ภายในกลุ่ม	51.660	206	.251		
	รวม	54.044	208			
4.การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.995	2	.998	3.566*	.030
	ภายในกลุ่ม	57.631	206	.280		
	รวม	59.626	208			
5.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.916	2	.958	2.854	.060
	ภายในกลุ่ม	69.129	206	.336		
	รวม	71.045	208			
6.การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	1.096	2	.548	1.968	.142
	ภายในกลุ่ม	57.304	206	.279		
	รวม	58.400	208			
7.กรณีพิเศษการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.113	2	.556	1.670	.191
	ภายในกลุ่ม	68.623	206	.333		
	รวม	69.736	208			
8.การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.044	2	1.022	2.833	.061
	ภายในกลุ่ม	74.313	206	.361		
	รวม	76.357	208			
9.การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.728	2	1.364	3.728*	.026
	ภายในกลุ่ม	75.391	206	.366		
	รวม	78.119	208			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.508	2	.754	2.965	.054
	ภายในกลุ่ม	52.389	206	.254		
	รวม	53.897	208			

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีจำนวน 4 ด้าน ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า มี 4 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทมีการมีส่วนร่วมต่ำกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทมีการมีส่วนร่วมต่ำกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการศึกษามีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1.การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.279	2	.139	.521	.595
	ภายในกลุ่ม	55.122	206	.268		
	รวม	55.401	208			
2.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.319	2	.159	.715	.490
	ภายในกลุ่ม	45.869	206	.223		
	รวม	46.188	208			
3.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.920	2	.460	1.704	.171
	ภายในกลุ่ม	53.124	206	.258		
	รวม	54.044	208			
4.การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.323	2	.161	.561	.572
	ภายในกลุ่ม	59.303	206	.288		
	รวม	59.626	208			
5.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.181	2	1.091	3.263*	.040
	ภายในกลุ่ม	68.863	206	.334		
	รวม	71.045	208			
6.การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.360	2	.180	.638	.529
	ภายในกลุ่ม	58.120	206	.282		
	รวม	58.480	208			
7.กรณีเหตุการณ์ศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.545	2	.773	2.334	.099
	ภายในกลุ่ม	68.191	206	.331		
	รวม	69.736	208			
8.การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.661	2	.331	.900	.408
	ภายในกลุ่ม	75.696	206	.367		
	รวม	76.357	208			
9.การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.306	2	.153	.406	.667
	ภายในกลุ่ม	77.813	206	.378		
	รวม	78.119	208			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.553	2	.277	1.068	.345
	ภายในกลุ่ม	53.344	206	.259		
	รวม	53.897	208			

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตระยอง 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เพียงด้านเดียว โดยผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ

เซฟเฟ (Scheffe’s Method) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6-10 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

ตาราง 4 การเปรียบเทียบการศึกษาคำกรมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกขนาดของสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1.การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.816	3	1.605	6.506*	.000
	ภายในกลุ่ม	50.584	205	.247		
	รวม	55.401	208			
2.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.672	3	.891	4.196*	.007
	ภายในกลุ่ม	43.516	205	.212		
	รวม	46.188	208			
3.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.936	3	.979	3.926*	.009
	ภายในกลุ่ม	51.108	205	.249		
	รวม	54.044	208			
4.การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	5.487	3	1.829	6.926*	.000
	ภายในกลุ่ม	54.139	205	.264		
	รวม	59.626	208			
5.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.228	3	1.409	4.324*	.006
	ภายในกลุ่ม	66.817	205	.326		
	รวม	71.045	208			
6.การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	4.302	3	1.434	5.426*	.001
	ภายในกลุ่ม	54.178	205	.264		
	รวม	58.480	208			
7.กรณีพิเศษการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3.843	3	1.281	3.906*	.009
	ภายในกลุ่ม	65.893	205	.321		
	รวม	69.736	208			
8.การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.089	3	1.363	3.867*	.010
	ภายในกลุ่ม	72.268	205	.353		
	รวม	76.357	208			
9.การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.019	3	1.340	3.707*	.013
	ภายในกลุ่ม	74.100	205	.361		
	รวม	78.119	208			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3.506	3	1.169	4.754*	.003
	ภายในกลุ่ม	50.391	205	.246		
	รวม	53.897	208			

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา (ขนาดเล็ก, กลาง, ใหญ่, และใหญ่พิเศษ) พบผลการวิจัยที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยผลการทดสอบในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละ

ด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันครบทั้ง 9 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ไปจนถึงระดับ .001 กล่าวคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล มีความแตกต่างกันสูงสุด .001 รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัย ด้านแหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา .01 ส่วนด้านระบบประกันคุณภาพและด้านสื่อเทคโนโลยี

จึงนำไปสู่การทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยในภาพรวม ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์รายด้านส่วนใหญ่ที่พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็กจะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ด้านการวัดผลและประเมินผล ที่พบความแตกต่างชัดเจนที่สุด คือครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีส่วนร่วมน้อยกว่าโรงเรียนทุกขนาดกลาง, ใหญ่, และใหญ่พิเศษ ในขณะที่ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา ครูโรงเรียนขนาดเล็กก็มีส่วนร่วมน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษเช่นกัน

นอกจากนี้ ยังพบประเด็นสำคัญในกลุ่ม โรงเรียนขนาดกลาง ที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษในหลายด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่ครูโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กต่างมีส่วนร่วมน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษทั้งสองกลุ่ม รวมถึง ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศการศึกษา ที่โรงเรียนขนาดกลางมีส่วนร่วมน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ ด้านการวิจัย ที่น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านเทคโนโลยี พบเพียงความแตกต่างระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กที่น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้น

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ยืดหยุ่น และมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรตามบริบทพื้นที่ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีและ Big Data มาใช้สนับสนุนการวัดผลและระบบประกันคุณภาพอย่างโปร่งใสสถานศึกษาควรส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัยในชั้นเรียน พัฒนานวัตกรรมแก้ปัญหาผู้เรียน และปรับการนิเทศเป็นลักษณะกัลยาณมิตรที่เน้นการให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนี้ต้องพัฒนาทักษะเทคโนโลยีของครูและสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมทางวิชาการ

สรุปผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและ

ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน ขณะที่การจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ เพิ่มการสรุปผลการวิจัย ท้าย “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้นี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ขณะที่การจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ยังได้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับวัฒนธรรมองค์กร การสร้างความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ การใช้ฐานข้อมูลกลางเพื่อลดภาระงาน การส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัย การนิเทศแบบกัลยาณมิตร และการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อดิจิทัลของครู” โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับวัฒนธรรมองค์กร การสร้างความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ การใช้ฐานข้อมูลกลางเพื่อลดภาระงาน การส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัย การนิเทศแบบกัลยาณมิตร และการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อดิจิทัลของครู

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าครูผู้สอนมีความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาส่งเสริมอิสระทางวิชาการแก่ครูในการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี

(2560) ที่กล่าวว่าหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนคือการที่ครูเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนและเลือกใช้วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ สุภารี (2562) ที่ระบุว่าความร่วมมือร่วมใจของครูในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน จะสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นการนำหลักสูตรไปใช้ที่มีความโดดเด่น แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (School-Based Curriculum Development SBCD) เพื่อให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นและทันสมัยสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลป้อนกลับจากครูผู้ปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบอุปนัย (Inductive Model) ของ ทาบา Taba (1962) ที่เชื่อว่าหลักสูตรที่ดีควรเริ่มสร้างจากครูผู้สอน เพราะเป็นผู้ใกล้ชิดผู้เรียนที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2559) ที่ยืนยันว่าความสำเร็จของการใช้หลักสูตรขึ้นอยู่กับหน้าที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผลการวิจัยพบว่ามีความเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน สะท้อนถึงความตื่นตัวของครูในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากแบบบรรยายมาสู่การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ด้วยปัญญา (Constructivism) ที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือทำโดยมีครูเป็นผู้ออกแบบกระบวนการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) ที่พบว่า การโค้ช (Coaching) และการมีส่วนร่วมของครูในการออกแบบนิเวศการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามหลักสูตรและสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

1.4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการวัดผลที่ลดการพึ่งพาแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว มาสู่วิธีการที่หลากหลายและโปร่งใส เพื่อตอบสนองต่อนโยบายการประกันคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสิ (2556) ที่ระบุว่าการวัดผลยุคใหม่ต้องมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (Assessment for Learning) ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของครูในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2561) ที่ชี้ว่าการมีส่วนร่วมของครูในการสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ จะช่วยลดความคลาดเคลื่อนและสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

1.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการจัดทำรายงานวิจัยอย่างเป็นระบบ สะท้อนให้เห็นว่าครูยอมรับบทบาท ครุนักวิจัย (Teacher as Researcher) และให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

เพื่อแก้ปัญหาการสอนบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ เคมมิสและแม็คแท็กการ์ท Kemmis & McTaggart (1988) ที่ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช (2560) ที่ยืนยันว่าการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตั้งโจทย์วิจัยและหาคำตอบด้วยตนเอง จะนำไปสู่การพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

1.6 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเด่นชัดในเรื่องการนำแนวคิดการเรียนรู้จากสภาพจริงมาใช้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจในการจัดการศึกษาแบบไร้กำแพงโรงเรียน โดยเชื่อมโยงห้องเรียนเข้ากับบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร ศรีสอ้าน (2558) ที่สนับสนุนการใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ที่พบว่าสถานศึกษาคุณภาพมักเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่เข้มแข็ง

1.7 ด้านการนิเทศการศึกษาผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าระบบการนิเทศในสถานศึกษาได้เปลี่ยนรูปแบบสู่ ภัลยณมิตรนิเทศ (Collegial Supervision) ที่เน้นความร่วมมือและการสะท้อนคิด (Reflection) ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สอดคล้องกับแนวคิดของ กลิคแมน และคณะ Glickman et al. (2014) ที่เสนอว่าการนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องเกิดจากความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมของผู้รับการนิเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรรา เล่าเรียนดี (2556) ที่พบว่าการนิเทศภายในที่ครูมีส่วนร่วมเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จะช่วยสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาทักษะการสอนได้ดีกว่าการสั่งการ

1.8 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก แสดงว่าครูตระหนักว่าการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานปกติ (Routine Work) ตามวงจรคุณภาพ PDCA และการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายช่วยให้สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดวงจรคุณภาพของ เดมมิ่ง Deming (1986) และงานวิจัยของ รุ่ง แก้วแดง (2554) ที่ระบุว่าความสำเร็จของการประกันคุณภาพอยู่ที่จิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มากกว่าความพร้อมของเอกสารเพียงอย่างเดียว

1.9 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ สะท้อนถึงการปรับตัวของครูในยุค Digital Disruption ที่มีความกระตือรือร้นในการผลิตและประยุกต์ใช้สื่อนวัตกรรม สอดคล้องกับกรอบแนวคิด TPACK ของ มิสรา และโคชเลอร์ Mishra & Koehler (2006) ที่ครูต้องบูรณาการความรู้ด้านเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนอมพร เล่าหจรัสแสง (2561) ที่พบว่าการศึกษาที่ครูมีส่วนร่วมในการ

เลือกและพัฒนาสื่อดิจิทัลด้วยตนเอง จะทำให้สื่อที่ตอบโจทย์วัตถุประสงค์การเรียนรู้และบริบทของผู้เรียนได้ดีที่สุด

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เกิดจากระดับการศึกษามีผลโดยตรงต่อสมรรถนะทางปัญญาชั้นสูง (Advanced Cognitive Competency) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นผู้นำทางวิชาการ การศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิตมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการคิดเชิงระบบ ทำให้ครูมีความมั่นใจในตนเองที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) และสามารถแสดงบทบาทโค้ช (Coach) เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเพื่อนร่วมงานได้ ทำให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท (ปริญญาเอก) มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการสูงกว่าครูที่มีวุฒิปริญญาโท โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) ที่ระบุว่า บทบาทของครูยุคใหม่ต้องเปลี่ยนจากการเป็นเพียงผู้สอนมาเป็นผู้ชี้แนะและกระตุ้นการรู้คิด (Cognitive Coaching) ซึ่งต้องอาศัยทักษะการวิจัยและการสะท้อนคิด (Reflection) ที่ลึกซึ้ง ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับ ดาว รุวรรณ ฤทธิการ (2564) ที่อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารและครูผู้นำในยุคดิจิทัลต้องมีความฉลาดทางดิจิทัลและความสามารถในการใช้นวัตกรรมเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งทักษะเหล่านี้มักได้รับการบ่มเพาะอย่างเข้มข้นในกระบวนการศึกษาระดับสูง

2.2 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เกิดจากผลของประสบการณ์ในการทำงาน ครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี จะมีการสั่งสมความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) จากการแก้ปัญหาหน้างานจริงมายาวนาน ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญและได้รับความไว้วางใจให้เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) แก่ครูรุ่นน้อง จึงมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย (6-10 ปี) โดยเฉพาะในด้านการนิเทศการศึกษาและการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน สอดคล้องกับ วิชัย สายทอง และเสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร (2568) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูและพบว่า ประสบการณ์ทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความแตกต่างในการปฏิบัติงานวิชาการทุกด้าน และสอดคล้องกับ ศิราณี ราชล่ำ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การปฏิบัติงานที่แตกต่างกันส่งผลให้ครูมีมุมมองต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน โดยครูอาวุโสมักมองเห็นภาพรวมขององค์กรและความเชื่อมโยงของงานวิชาการได้ชัดเจนกว่า

2.3 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างและการบริหารจัดการ โดยโรงเรียนขนาดเล็กมักเผชิญปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณ ทำให้ครูต้องรับภาระงานสอนคละชั้นและงานธุรการที่หนักเกินตัว ส่งผลให้มีเวลาจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการเชิงลึก ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรสายสนับสนุนที่เพียงพอ เอื้อให้ครูสามารถแสดงศักยภาพทางวิชาการได้อย่างเต็มที่ ทำให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้ระบุในรายงานการศึกษาไทยว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่ส่งผลต่อภาระงานของครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ทรงพระ (2564) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสนับสนุนในการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของครู ซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบทและขนาดของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพลิกโฉมกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตร โดยเปิดเวทีประชาพิจารณ์ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ (SWOT Analysis) เพื่อร่างหลักสูตรอัตลักษณ์ชุมชน และประกาศนโยบาย Active & Blended Learning พร้อมสนับสนุนทรัพยากรให้แก่ครู เพื่อลดภาระงานอื่นและให้ครูโฟกัสที่การออกแบบการสอน สิ่งนี้จะช่วยสร้างวัฒนธรรมความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ (Ownership) และทำให้หลักสูตรมีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผล การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านนี้ ผู้บริหารควรบริหารจัดการด้วยข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล โดยพัฒนาระบบ Big Data กลางของสถานศึกษาเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการกรอกข้อมูล สนับสนุนการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการเก็บรวบรวมผลงานนักเรียน (Digital Portfolio) และกำหนดแผนแม่บทสื่อเทคโนโลยีที่เน้นความคุ้มค่า สิ่งนี้จะช่วยสร้างระบบงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และลดภาระงานเอกสารด้วยเทคโนโลยี
3. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาด้านนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพผ่านการวิจัยและการนิเทศแนวใหม่ โดยสนับสนุนโครงการ Routine to Research (R2R) ให้ครูนำปัญหาในชั้นเรียนมาทำวิจัย ปรับระบบการนิเทศเป็นกัลยาณมิตร (Coaching & Mentoring) ผ่านระบบออนไลน์ และจัดเวทีแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ภายในโรงเรียน สิ่งนี้จะช่วยเปลี่ยนภาระงานให้เป็นงานวิจัย และสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เข้มแข็งในสถานศึกษา

4. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาด้านนี้ ผู้บริหารควรสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ไร้รอยต่อ โดยร่วมมือทำ MOU กับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ปรชาษฐ์ชาวบ้าน และหน่วยงานภายนอก และเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพในโรงเรียนเข้ากับแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ (Hybrid Learning Hub) สิ่งนี้จะช่วยขยายห้องเรียนสู่ชุมชนและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร หรือแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2. ควรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research PAR) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากร

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในบริบทที่หลากหลาย เช่น การเปรียบเทียบระหว่างสังกัดอื่น ๆ หรือเปรียบเทียบระหว่างบริบทพื้นที่เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา กับพื้นที่ปกติ

4. ควรการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หลักสูตรหรือโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูรุ่นใหม่ (ประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี)

5. ควรศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ Big Data ในการบริหารงานวิชาการ ว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระยะยาวอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *นโยบายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา ทรงพระ. (2564). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนโนนนารายณ์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(34), 145-154.
- กมลวรรณ สุภาวี. (2562). การมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 15(1), 34-45.

- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. อลิน เพรส.
- ชมพูนุท รุ่งเรือง. (2567). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ช่อผกา ศรีจันทร์อินทร. (2561). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาละโว้อย่าง เขต 2*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล*. ศูนย์นวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2561). *การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศนา แชมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชชาพร ชัยบุญมา. (2562). *สภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด เทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2561). *การศึกษาไทย 4.0: ปรัชญาเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ*. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รุ่ง แก้วแดง. (2554). *ประกันคุณภาพการศึกษา: ทุกคนทำได้*. วัฒนาพานิช.
- วอลยา ไตรญาณ. (2564). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงาน วิชาการ*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- วรรณภา วัฒนพานิช. (2566). *แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนมัธยมศึกษา*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์. (2562). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนาผล. (2562). *การโค้ชเพื่อการรู้คิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย สายทอง, และเสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร. (2568). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร*. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 10(1), 35-48.
- วัชรภา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช: การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การ ปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2558). *สหกิจศึกษา: นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต*. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศิราณี ราชลำ. (2565). *การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูกลุ่มโรงเรียนแม่ยาว-ดอยฮาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการประเมินแบบใหม่*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. (2565). *รายงานการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) สหวิทยาเขตระยอง 2*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2562-2564*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เหมภัส เหลลาแหลม. (2564). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อัจฉรา นิยมภา. (2561). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, MA: Massachusetts Institute of Technology, Center for Advanced Engineering Study.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner*. (3rd ed.). Geelong: Deakin University Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Brace & World.